

# Polski Ład: zmiany w składce zdrowotnej

AUTOR: SYLWIA BENC\*

*Od 1998 roku w naszym kraju funkcjonuje obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne. Jest to system powszechny, obejmujący większość Polaków. Jego zasady określają przepisy ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Ustawa, która weszła w życie 1 stycznia 2022 r. (w ramach tzw. Polskiego Ładu) zmieniła zasady obliczania składki zdrowotnej oraz jej odliczania od podatku.*

Zmiany w sposobie obliczania składki zdrowotnej to jedna z kluczowych zmian proponowanych w ramach Polskiego Ładu. Ustawa z 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (dalej: ustawa) wprowadza szereg zmian dotyczących składki zdrowotnej, również dotyczących pracowników, w tym pracowników samorządowych.

## Wysokość składki zdrowotnej

Składka na ubezpieczenie zdrowotne od 1 stycznia 2022 r. nadal wynosi 9 proc. podstawy wymiaru składki. W przypadku pracowników to 9 proc. przychodu z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy (wynagrodzenia brutto) pomniejszonego o składki na ubezpieczenie społeczne – płacone przez pracownika, a potrącone przez płatnika z jego środków, zgodnie z przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych.

Składka zdrowotna wciąż będzie miesięczna. Oznacza to, że pracodawcy w stosunku do pracowników są obowiązani, bez uprzedniego wezwania, opłacić składki na ubezpieczenie zdrowotne za każdy miesiąc kalendarzowy.

W przypadku nieopłacenia w terminie składek na ubezpieczenie zdrowotne pobiera się odsetki za zwłokę na zasadach i w wysokości określonych dla zaległości podatkowych.

Składka zdrowotna nadal będzie też niepodzielna. Zasada niepodzielności nie ma jednak wpływu na ustalanie wysokości składki uzależnionej od osiągniętego przychodu. Jeśli bowiem dla danej osoby podstawą wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne jest osiągnięty przez nią w danym miesiącu przychód i osoba ta osiąga go jedynie przez część miesiąca to w konsekwencji podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne (a w efekcie również sama składka) będzie niższa niż wówczas, gdyby podstawą wymiaru składki był przychód z całego miesiąca. Nie oznacza to jednak, że w tym przypadku nie została zachowana zasada niepodzielności składki.

## Ograniczenie wysokości składki zdrowotnej pracownika

Do tej pory obliczając wysokość składki zdrowotnej należało pamiętać, że w przypadku, gdy składka, obliczona przez płatnika będącego m.in. pracodawcą, była wyższa od zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych – obliczonej przez tego płatnika zgodnie z przepisa-

mi ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych – składkę obliczoną za poszczególne miesiące obniżało się do wysokości tej zaliczki. Oznaczało to, że nie zawsze obliczona przez płatnika składka zdrowotna, w ustawowej wysokości i od prawidłowej podstawy wymiaru, faktycznie była przekazywana na konto Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W niektórych przypadkach wpływ na kwotę składki

***Zgodnie z zasadami wynikającymi z Polskiego Ładu w przypadku, gdy składka na ubezpieczenie zdrowotne obliczona od przychodu wolnego od podatku dochodowego na podstawie tzw. zerowego PIT dla młodych jest wyższa od kwoty, którą płatnik obliczyłby, gdyby przychód ubezpieczonego nie był zwolniony od podatku dochodowego, składkę obliczoną za poszczególne miesiące obniża się do wysokości tej kwoty.***

zdrowotnej miała zaliczka na podatek dochodowy od osób fizycznych. Zależało to od poziomu dochodu pracownika. Przy obliczaniu obciążeń podatkowo-składkowych należało więc porównać wysokość obliczonej na ogólnych zasadach składki zdrowotnej z kwotą zaliczki na podatek, ale przed odliczeniem samej składki zdrowotnej. Odliczenie składki od podatku było jednak aktualne tylko do końca 2021 r.

Od 1 stycznia 2022 r. w przypadku, gdy składka na ubezpieczenie zdrowotne obliczona przez płatnika, będącego m.in. pracodawcą, jest wyższa od kwoty odpowiadającej wysokości zaliczki na podatek dochodowy – obliczonej zgodnie z ustawą o podatku dochodowym od osób fizycznych w brzmieniu obowiązującym na

31 grudnia 2021 r. – składkę obliczoną za poszczególne miesiące obniża się do wysokości tej kwoty. Tym samym zaliczkę na podatek, do której będzie przyrównywana składka zdrowotna, należy obliczać z zastosowaniem kwoty obowiązującej na 31 grudnia 2021 r., tj. 43,76 zł (a nie nowej: 425 zł). Odliczanie kwoty obowiązującej od 1 stycznia 2022 r. oznaczałoby bowiem, że wszyscy pracownicy osiągający minimalne wynagrodzenie za pracę (lub trochę większe) nie płaciliby składki zdrowotnej, gdyż ich zaliczka na podatek dochodowy od osób fizycznych wynosić będzie 0 zł.

Obecnie, jeśli składka na ubezpieczenie zdrowotne obliczona od przychodu wolnego od podatku dochodowego na podstawie tzw. zerowego PIT dla młodych (poza opodatkowaniem pozostają przychody ze stosunku służbowego, stosunku pracy, pracy nakładczej, spółdzielczego stosunku pracy, z umów zlecenia, z tytułu odbywania praktyki absolwenckiej oraz z tytułu odbywania stażu uczniowskiego otrzymane przez podatnika do ukończenia 26. roku życia, do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 85 528 zł) jest wyższa od zaliczki na podatek dochodowy, którą płatnik obliczyłby, gdyby przychód ubezpieczonego nie był zwolniony z tego podatku, składkę obliczoną za poszczególne miesiące obniża się do wysokości tej zaliczki.

Tym samym zwolnienie powyższych przychodów od podatku dochodowego nie ma wpływu na obowiązek w zakresie ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu stosunku pracy. To że zaliczka na podatek dochodowy nie występuje, nie oznacza, że w ogóle nie trzeba jej obliczać. Osoby do 26. roku życia, objęte obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego, których przychody zostały zwolnione z podatku dochodowego, nie korzystają ze zwolnienia ze składki na ubezpieczenie zdrowotne. Obliczana przez płatnika składka na ubezpieczenie zdrowotne powinna być porównana z wysokością zaliczki na

podatek, którą płatnik obliczyłby, gdyby przychód ubezpieczonego nie był zwolniony od podatku. Jeśli obliczona składka jest wyższa od hipotetycznej zaliczki, to składka jest obniżana do jej wysokości.

Zgodnie natomiast z zasadami wynikającymi z Polskiego Ładu w przypadku, gdy składka na ubezpieczenie zdrowotne obliczona od przychodu wolnego od podatku dochodowego na podstawie tzw. zerowego PIT dla młodych jest wyższa od kwoty, którą płatnik obliczyłby, gdyby przychód ubezpieczonego nie był zwolniony od podatku dochodowego, składkę obliczoną za poszczególne miesiące obniża się do wysokości tej kwoty. Dlatego obliczana przez płatnika składka na ubezpieczenie zdrowotne powinna być porównana z wysokością zaliczki na podatek dochodowy, ale obliczoną według zasad obowiązujących na 31 grudnia 2021 r., którą płatnik obliczyłby, gdyby przychód ubezpieczonego był normalnie opodatkowany. Jeśli obliczona składka jest wyższa od tej teoretycznej zaliczki, to składka jest obniżana do jej wysokości. Jeśli natomiast obliczona składka jest równa lub niższa od kwoty tej zaliczki, to składka potrącana jest w pełnej wysokości.

Ustawodawca zmieniając w Polskim Ładzie przepisy ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych w zakresie obniżenia składki zdrowotnej do zaliczki na podatek dochodowy nie uwzględnił w ustawie nowych zwolnień, czyli ulgi dla podatnika, który przeniósł miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, dla rodzica co najmniej czwórki dzieci oraz dla pracujących seniorów (po ukończeniu 60. roku życia w przypadku kobiety i 65. roku życia w przypadku mężczyzny). Gdyby tekst ustawy pozostał w pierwotnym brzmieniu, to osoby te nie obliczałyby hipotetycznej zaliczki na podatek (czyli takiej, którą podatnik płaciłby, gdyby nie korzystał z wymienionych zwolnień) i w efekcie składka zdrowotna u tych osób ze względu na

zerową zaliczkę na podatek dochodowy wynosiłaby 0 zł. Ustawa o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw przewiduje jednak zmianę w tym zakresie (Sejm

***Nie można już odliczyć składki na ubezpieczenie zdrowotne od zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych. Oznacza to, że kwota składki na ubezpieczenie zdrowotne nie będzie już wpływać na wysokość zaliczki i podatku dochodowego od osób fizycznych obliczanego od dochodów uzyskanych od 1 stycznia 2022 r.***

rozpatrzył na posiedzeniu 17 grudnia 2021 r. poprawki Senatowi; stan prawny artykułu na 21 grudnia 2021). Jeżeli przepisy zmieniające wejdą w życie, to osoby korzystające z nowych ulg (o których mowa powyżej) będą płacić składkę zdrowotną na takich samych zasadach jak osoby do 26. roku życia korzystające z ulgi dla młodych.

***Brak możliwości odliczenia składki od podatku***

Ustawa zlikwidowała przepisy, które w dotychczasowym stanie prawnym stanowiły podstawę odliczenia od podatku składki na ubezpieczenie zdrowotne w wysokości 7,75 proc. podstawy jej wymiaru. W konsekwencji nie można już odliczyć składki na ubezpieczenie zdrowotne od zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych. Oznacza to, że kwota składki na ubezpieczenie zdrowotne nie będzie już wpływać na wysokość zaliczki i podatku dochodowego od osób fizycznych obliczanego od dochodów uzyskanych od 1 stycznia 2022 r.

**Składka za grudzień 2021 r. opłacona w styczniu 2022 r.**

Składka na ubezpieczenie zdrowotne opłacona w styczniu 2022 roku za grudzień 2021 nie podlega odliczeniu na zasadach obowiązujących do 31 grudnia 2021 r., tj. na zasadach określonych w art. 27b ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Przy odliczeniach składki zdrowotnej od podatku dochodo-

***Zgodnie z zasadami wynikającymi z Polskiego Ładu w przypadku, gdy składka na ubezpieczenie zdrowotne obliczona od przychodu wolnego od podatku dochodowego na podstawie tzw. zerowego PIT dla młodych jest wyższa od kwoty, którą płatnik obliczyłby, gdyby przychód ubezpieczonego nie był zwolniony od podatku dochodowego, składkę obliczoną za poszczególne miesiące obniża się do wysokości tej kwoty.***

wego kluczowa jest data, kiedy składka została opłacona. Dla celów odliczenia składki zdrowotnej od podatku dochodowego istotna jest data opłacenia składki, a nie okres składkowy, którego dotyczy opłacana składka.

W tym miejscu istotne jest, że z punktu widzenia prawa pracy dopuszczalna jest wypłata wynagrodzenia w terminie poprzedzającym termin określony w regulaminie pracy lub w innych przepisach prawa pracy jako termin wypłaty wynagrodzenia za pracę (stanowisko Głównego Inspektoratu Pracy z 15 listopada 2021 r., znak GIP-GBI.0701.119.2021.3). Zatem nawet

w sytuacji, gdyby przepisy wewnątrzzakładowe przewidywały wypłatę wynagrodzenia w kolejnym miesiącu (za grudzień 2021 r. – w styczniu 2022 r.), to zgodnie z prawem pracy było wypłacenie wynagrodzenia za grudzień 2021 r. w grudniu 2021 r.

**Nowy tytuł do ubezpieczenia zdrowotnego**

Ustawa przewiduje nowy tytuł do ubezpieczenia zdrowotnego. Od 1 stycznia 2022 r. ubezpieczeniu zdrowotnemu podlegają osoby powołane do pełnienia funkcji na mocy aktu powołania, które z tego tytułu pobierają wynagrodzenie. Do takich osób należą przykładowo członkowie zarządu, członkowie komisji rewizyjnej, prokurenci oraz członkowie komisji egzaminacyjnych. Od 1 stycznia 2022 r. trzeba zatem opłacić składkę zdrowotną m.in. od wynagrodzenia wypłacanego na podstawie powołania członkom zarządu spółek komunalnych (niebędących jednak pracownikami samorządowymi).

Zgodnie z uzasadnieniem ustawy, objęcie ubezpieczeniem zdrowotnym tej grupy osób skutkuje zapewnieniem dodatkowych środków w systemie powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego oraz pełniejszą realizacją zasady solidaryzmu społecznego. W dotychczasowym stanie prawnym ww. osoby w sytuacji, w której nie posiadały obowiązkowego tytułu do ubezpieczenia zdrowotnego, były zgłaszane m.in. do ubezpieczenia jako członkowie rodziny przez współmałżonka posiadającego własny tytuł ubezpieczeniowy.

Takie osoby do ubezpieczenia zdrowotnego zgłasza podmiot wypłacający wynagrodzenie. Podmiot ten, jako płatnik, oblicza, pobiera składkę z wynagrodzenia ubezpieczonego i ją odprowadza.

Obowiązek ubezpieczenia osób powołanych do pełnienia funkcji na mocy aktu powołania, które z tego tytułu pobierają wynagrodzenie, powstanie z dniem powołania, a wygaśnie

z dniem odwołania. Składka będzie ustalana od wypłaconego wynagrodzenia. Sfinansuje ją z własnych środków osoba ubezpieczona, a opłaci podmiot wypłacający wynagrodzenie.

### Terminy składania dokumentów rozliczeniowych i opłacania składek

Dla większości płatników zmienił się termin przekazywania dokumentów rozliczeniowych i opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne oraz społeczne. Od 1 stycznia 2022 r. płatnik składek przesyła w tym samym terminie deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłaca składki za dany miesiąc:

- do 15. dnia następnego miesiąca – dla płatników składek posiadających osobowość prawną, m.in. spółki kapitałowe (spółki akcyjne i spółki z o.o.), spółdzielnie, stowarzyszenia, fundacje;
- do 20. dnia następnego miesiąca – dla pozostałych płatników, m.in. opłacający składki wyłącznie na własne ubezpieczenia, spółki osobowe (jawne, partnerskie, komandytowe, komandytowo-akcyjne).

Powyższy termin tylko dla jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych pozostał bez zmian, czyli do 5. dnia następnego miesiąca.

### Kilka tytułów do objęcia składką zdrowotną

W przypadku gdy ubezpieczony uzyskuje przychody z więcej niż jednego tytułu do objęcia obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego, składka na ubezpieczenie zdrowotne opłacana w dalszym ciągu jest z każdego z tych tytułów odrębnie. Przykładowo, umowa o pracę, emerytura oraz pozarolnicza działalność gospodarcza – stanowią odrębne tytuły do objęcia obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym.

Nowością jest zasada, zgodnie z którą składka na ubezpieczenie zdrowotne nie jest opłacana przez pracownika z tytułu działalno-

ści gospodarczej (osób prowadzących działalność pozarolniczą lub osób z nimi współpracujących lub osób korzystających z ulgi na start w zakresie obowiązkowych ubezpieczeń społecznych) w przypadku, gdy:

**Składka na ubezpieczenie zdrowotne opłacona w styczniu 2022 roku za grudzień 2021 nie podlega odliczeniu na zasadach obowiązujących do 31 grudnia 2021 r., tj. na zasadach określonych w art. 27b ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Przy odliczeniach składki zdrowotnej od podatku dochodowego kluczowa jest data, kiedy składka została opłacona. Dla celów odliczenia składki zdrowotnej od podatku dochodowego istotna jest data opłacenia składki, a nie okres składkowy, którego dotyczy opłacana składka.**

- 1) podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu stosunku pracy będzie nie wyższa niż minimalne wynagrodzenie obowiązujące 1 stycznia danego roku (w 2022 roku to 3010 zł),
- 2) pracownik uzyskuje dodatkowe przychody z tego tytułu w wysokości nie wyższej niż 50 proc. minimalnego wynagrodzenia obowiązującego 1 stycznia danego roku oraz
- 3) pracownik opłaca od tych przychodów podatek dochodowy w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych zgodnie z przepisami ustawy o ryczałtowym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne. ■

\* radca prawny w kancelarii prawnej  
Ostrowski i Wspólnicy z Torunia

ZARZĄDZANIE

KADRY

PŁACE

# PRACOWNIK SAMORZĄDOWY

1/2022

ROK XII (133)

CENA 60 ZŁ, W TYM VAT

ISSN 2082-6346



ZMIANY W PODATKACH  
I SKŁADKACH OD 1 STYCZNIA

REWOLUCJA W USTAWIE  
O SYSTEMIE UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

BUDUJEMY SYSTEM KONTROLI WEWNĘTRZNEJ